

Øst-Telemarkens Brukseierforening
Såheimsveien 2
3660 RJUKAN

Vår dato: 24.05.2023
Vår ref.: 202209725-46 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.:

Godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for utbedring av Kalhovdvegen - Tinn kommune i Vestfold og Telemark

Vi viser til deres søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for utbedring av Kalhovdvegen.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte detaljplan for miljø og landskap av 31.10.2022 og arealbrukskart mottatt 22.9.2022 for utbedring av Kalhovdvegen i Tinn kommune.

Godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap gis på følgende vilkår:

- Dere skal orientere oss om dato for oppstart av anleggsarbeidet før planlagt start. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser i anleggsarbeidet
- Kalhovd og Flaten deponiområder er ikke omfattet av denne godkjenningen. NVE ber om ytterligere informasjon før vi behandler deponiene.
- Det skal benyttes landskapsfaglig kompetanse i anleggsfasen i den grad det er nødvendig for å sikre god terrengtilpasning av tiltakene.
- Gravearbeider som innebærer avdekking og sortering av vekstmasser og natursteiner i sårbart terreng, skal utføres på barmark.
- Konesjonær skal ta nødvendig kontakt med Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet for å avklare tidspunkt og ev. behov for tiltak av hensyn til villrein.
- Det utarbeides en sluttrapport innen miljø og landskap som sendes NVE innen ett år etter idriftsettelse. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Link til mal.](#)

Detaljplan for miljø og landskap må være i samsvar med vilkår og forutsetninger som fremgår av konsesjonen til regulering av Mårvatn og Kalhovd i Mårelven gitt i kongelig resolusjon av 22.5.1998. NVE kan kreve ytterligere detaljering for alle deler av tiltaket. Slike planer skal godkjennes av oss før arbeidet settes i gang.

Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 22.5.1998 post nr. 5.

Tilsyn

NVE vil følge opp anlegget med inspeksjon.

Anlegget er både for planlegging, bygging og senere drift underlagt bestemmelser om internkontroll etter forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR 2011-10-28 nr. 1058 IK-vassdrag). Ved tilsyn på anlegget vil NVE kontrollere at internkontroll etter denne forskrift er etablert.

Vår behandling av søknaden

I henhold til forelagt detaljplan planlegges tiltak på Mårfjellet dammer, herunder Kalhovd, Strengen I, II, III, samt Grottevatn dam. Før arbeidet på dammene kan starte, må Kalhovdvegen (anleggsvegen) fram til damanleggene utbedres til en standard som er egnet til å tåle økt trafikk, og trafikk med tyngre kjøretøy.

Detaljplanen

Statkraft Energi AS (Statkraft) søker på vegne av Øst-Telemark Brukseierforening (ØTB) NVE om godkjenning av nevnte detaljplan. ØTB er eier av reguleringsanlegget. Statkraft har ansvar for drift og vedlikehold av Kalhovdvegen på vegne av ØTB.

I vedlagt detaljplan står det bl.a. følgende om planlagte tiltak:

«I forbindelse med planlagte arbeider ved Kalhovd, Strengen og Grottevatn dammer, ønsker Statkraft på vegne av ØTB å foreta utvidelse og utbedring av Kalhovdvegen på strekningen mellom Steinsbøle og Grotte/Nedre Grottetjønn i Tinn kommune, Vestfold og Telemark fylke. Vegstrekningen er ca. 32 km. lang, og går fra ca. 750 moh. ved Steinsbøle, til ca. 1060 moh. ved Grottedammen. Høyeste punkt på vegen er ca. 1100 moh. Hele vegstrekningen ligger i Tinn kommune.

Omsøkte tiltak omfatter:

- *Etablering av grøfter og stikkrenner for å håndtere overvann.*
- *Oppbygging av vegkropp for å håndtere økt belastning.*
- *Utskifting av eksisterende bruer på grunn av tilstand og manglende kapasitet.*
- *Etablering av infrastruktur for strøm og datakommunikasjon fram til damanleggene.*
- *Utbedring av eksisterende, - og etablering av ny veginfrastruktur som autovern, siktlinjer, møteplasser, skilting mv.»*

Detaljplanen viser de ulike anleggsområdene og hvilke permanente og midlertidige inngrep prosjektet vil medføre. Det er også gjort rede for avbøtende natur- og landskapsmessige tiltak som planlegges utført. Anleggsarbeidene er planlagt å starte opp så snart detaljplanen er godkjent og vil pågå frem til desember 2024.

Høringsuttalelser

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelig via offentlig postjournal. NVE har mottatt følgende uttalelser til detaljplanen:

Tinn kommune behandlet detaljplanen i Samfunns- og miljøutvalget den 1.2.2023. Der ble det fattet følgende vedtak:

«Tinn kommune har følgende merknader til Detaljplan for miljø og landskap for utbedring av Kalhovdvegen:

Kulturminner

- *Det er kartlagt jernvinneanlegg og kullgroper i nærområdet; områder for deponier må ikke legges der dette finnes.*
- *Den gamle staulsvegen er ikke nøyaktig kartlagt. Kjente krysningspunkter mellom denne og Kalhovdvegen må hensyntas, markeres og skiltes i forbindelse med arbeidet. Vedlagt er kart med avmerking av det vi vet pr. i dag om slike krysningspunkter.*
- *Rikulfsbulie: Deponier og områder som berøres av vegbygginga må ikke ødelegge kulturminner knytta til tufter etter hus og evt. andre kulturminner. Se vedlagt kart som angir ca plassering av tuftene etter Rikulfsbue.*
- *Tinn kommune har kjennskap til registreringer av staulsvegen og andre kulturminner som ikke er kvalitetssikret for offentlige baser. Kommunen kan bistå med formidling av lokalkunnskap ved behov*

Deponiområder

- *Deponiet «Mårdalen» tas ut av planen.*
- *Deponiområdene fra Steinsbøle til Kalhovde må kartlegges med tanke på kulturminner; rester av kullmiler, gammel veg, bygninger mv. for å sikre at evt. kulturminner bevares.*
- *Deponiene må søkes omdisponert til ny arealbruk.*
- *Deponiene fra Kalhovd og videre mot Grotte/Nedre Grottetjønn må avsluttes slik at de blir utilgjengelig for avkjøring og parkering med bil/bobil etter at prosjektet er ferdig.*

Utforming av vegen/vegtiltak

- *«Normaler for landbruksveier» fra Landbruksdirektoratet 2016 brukes som veiledende for utforming av vegprofilene. Vegbredde defineres som kjørebane pluss skulder på hver side. Minimum kjørebane er 3,5 m, skulder 2*0,25 m og vegbredde 4,0 m (veiklasse 3,4 og 5), jf. figur 3.7 i «Normalen».*

- «Normaler for landbruksveier» sier dette om vegfyllinger: Ved fyllinger høyere enn 2 m målt på veikant skal veien ha en breddeutvidelse på 0,5 m. Dette bør legges inn i opprustinga av veien.
- Møteplasser utformes i tråd med standarder i «Normaler for landbruksveier». Møteplassene legges aldri lengre fra hverandre enn at det er sikt fra en møteplass til den neste.

Villrein

- *Detaljplanen tar tilstrekkelig hensyn til villreinen med de forutsetningene som ligger til grunn for anleggsarbeidet.»*

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark uttaler følgende i brev datert 26.1.2023:

«Fra vår gjennomgang av detaljplanen for miljø og landskap knyttet til utbedring av Kalhovdvegen vil vi framheve følgende anbefalinger:

- a) Av hensyn til villreinen på Hardangervidda anbefaler miljøavdelingen at tilrettelegging for økt biltrafikk og ferdsel til fots aktivt blir dempet i planen, gjennom å avstå fra etablering av økt parkeringskapasitet langs Kalhovdvegen. Videre ber vi om at veiltaket som barriere for villrein reduseres så mye som mulig, inkl. autovern eller andre tilleggsinnretninger. Vi viser her til Regional plan for Hardangervidda 2019 – 2035, kfr. pkt. 6.3 Retningslinjer, §§ 1.1 og 2.4.*
- b) Ett av de foreslåtte deponiområdene, Mårdalen, er delvis lagt på jordbruksareal av typen innmarksbeite. Landbruksavdelingen legger til grunn at deponiarealet tilbakeføres til jordbruksareal med minst tilsvarende produksjonsevne og størrelse.*
- c) Miljøavdelingen anbefaler å flytte massedeponiene Lågarjo, Flaten og Kalhovd, slik at de ikke berører bekker eller viktige naturtyper.*
- d) Miljøavdelingen peker på at anleggsfasen representerer en fare for utslipp av jord- og steinpartikler til vassdrag, samt sprengstoff, drivstoff fra anleggsmaskiner, oljeprodukter eller andre kjemikalier. Vi anbefaler å nedfelle klarere føringer i detaljplanens kap. 4 om risikovurderinger og tiltaksplaner for å hindre slik forurensning.*
- e) Det er ønskelig å unngå ytterligere terrenginngrep i form av et riggområde på 10 daa ved Strengen. Miljøavdelingen anbefaler å vurdere Grotte massedeponi som alternativ ut fra naturhensyn.*
- f) Vi anbefaler å styrke planens beskrivelse av forebyggende tiltak mot trafikkulykker som kan involvere myke trafikanter i anleggsfasen.»*

Vestfold og Telemark fylkeskommune uttalelser følgende i brev datert 31.1.2023:

«Vestfold og Telemark fylkeskommune har ut ifra regionale og nasjonale interesser vurdert detaljplan for miljø og landskap og vil fremheve følgende anbefalinger fra uttalelsen:

- Fylkeskommunen anbefaler at NVE tar opp til vurdering om det bør stilles krav til en nye utredninger/vurderinger av tiltakets konsekvenser for villreinen og nødvendige avbøtende tiltak. Det oppfordres til tett dialog med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om kunnskapsgrunnlag og avbøtende tiltak.
- Vi råder til at tiltak som bidrar til økt ferdsel og som ikke er direkte nødvendig ikke tillates, og at det legges til rette for tiltak som kan begrense ferdselen.
- Vi forventer at det i videre planarbeidet gjøres en utredning om planen har konsekvenser for vassdragsmiljø og vannkvalitet i berørte vannforekomster, herunder avrenning, utslipp eller fysisk påvirkning under anleggsfase og driftsfase.
- Vi legger merke til at massedeponiene Flaten, Lågarjo og Kalhovd er i konflikt med bekker og etterspør at disse flyttes slik at konflikt med bekker unngås.
- Vi anmoder om at Mårdalen deponiområde tas ut av planen grunnet plasseringen i et kulturlandskap med eldre gårdsbebyggelse og grunnet nærheten til en bygning fredet etter kulturminneloven.
- Vi forventer at konsekvensen for myr blir grundig vurdert i det videre planarbeidet og at konkrete tiltak for å unngå nedbygging og drenering av myr blir beskrevet.»

Villreinnemnda for Hardangervidda v/arbeidsutvalget behandlet detaljplanen i møte den 19.12.2022 og valgte å gi følgende uttalelse:

«Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet uttaler seg i forhold til villreinen sine interesser. Etter § 21 i Hjorteviltforskriften skal nemnda arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og villreinen sine leveområder. Villreinen er en nasjonal ansvarsart for Norge, og siden 2021 er arten oppført på rødlista. Regjeringen har vedtatt at det skal utarbeides en egen stortingsmelding for villrein, for å ivareta villreinen sine interesser på en bedre måte enn det vi har klart til i dag.

Detaljplan for miljø og landskap for utbedring av Kalhovdvegen ser ut til å ivareta hensyn til villreinen sine arealbruk og framkommelighet for villreintrekk på en god måte. Det må kunne påregnes noen forstyrrelser på villreinen som følge av anleggsarbeidet helt i utkanten av villreinområdet seinhøst og tidlig vinter, men dette vil være akseptabelt i det store bildet.»

Anne Mårdalen Solheim og Kjell Solheim uttaler følgende i brev mottatt 13.1.2023:

«Vi er eiere av gbnr 52/8 i Tinn kommune. Eiendommen ligger ved Lågerjo og ligger tett opp til det planlagte deponiet kalt Lågerjo.

Eiendommen er ikke direkte berørt av den planlagte vegutbedringen eller av det planlagte deponiet, men deponiet blir godt synlig fra fritidsboligen, slik det også står beskrevet i saksdokumentene. I dokumentet legges det vekt på at deponiet ikke er synlig fra vegen, men godt synlig fra fritidsboligen. Vi synes dette er en noe underlig uttalelse, som om synligheten fra vegen er viktigere enn fra hytta. Vi mener derfor vi burde vært orientert om de planlagte tiltakene på en bedre måte enn gjennom

telefonsamtaler med Mats Nilsen og via epost videresendt fra grunneier Nils Petter Killi.

Litt historikk om vår eiendom:

Eiendommen/tomta er utskilt fra gården Mårdalen, gbnr 52/1 som i dag eies av Nils Petter Killi. Tidligere eiere var Anne M. Solheims besteforeldre og tante/onkel. Eiendommen og tømmer til byggingen av hytta ble gitt i gave til Anne M. sin far som takk for betydelig hjelp han ga sine foreldre og søsken gjennom flere år. Eiendommen har derfor en betydelig verdi for familien ut over den verdi den har som fritidseiendom i et relativt uberørt naturmiljø.

Deponiet:

Ifølge dokumentene er arealet ca. 20,2 daa, og det er antydnet plass til 7000m³. Dette skulle bety en gjennomsnittlig oppfylling på 0.3 m/m², noe som høres svært unaturlig. En tegning vi har fått fra Nils Petter Killi, viser imidlertid et areal på om lag 6-7 daa., dersom målestokken er 1.1000, se vedlagte PDF-fil. Dette skulle tilsi en gjennomsnittlig oppfylling på 1m. Vi forventer at dette blir oppklart og at reelle planer blir presentert. Ellers mener vi det planlagte deponiet bør flyttes til et annet område, da den planlagte plasseringen blir svært skjemmende og legger beslag på et helt uberørt naturområde, nært og veldig lett synlig fra hytta. Dersom det planlagte deponiet likevel blir etablert, vil vi kreve at så mye som overhodet av naturlig vegetasjon langs vegen og mellom deponiet og hytta blir spart. To bilder under viser området for deponiet og hvor uberørt området er i dag.

Utbedring av Kalhovdvegen:

Vi ser meget positivt på planene for utbedring av vegen. Slik den har vært de siste årene med åpning langt ut i juni måned og hull i hull omtrent hele sommeren, er helt uholdbart. Når det gjelder egen eiendom har vi en tinglyst rett til sommervann til hytteveggen fra en brønn på oversiden av vegen. En plastslange krysser vegen i en stikkrenne. Denne må ikke skades, evt. må ledningen erstattes.

Videre framdrift:

Vi ber om å heretter å bli holdt orientert om planarbeid, oppstart av anleggsarbeidene og eventuelle andre forhold vedr anlegget på samme måte som direkte berørte grunneiere, da anleggsarbeidene vil ha stor påvirkning på bruken av hytta.»

Statkraft Energi AS kommenterer uttalelsene på vegne av ØTB i brev datert 6.3.2023. I det følgende referer vi Statskrafts tilsvaer til hver uttalelse:

«Vestfold og Telemark fylkeskommune

(...)

Statkraft setter pris på Fylkeskommunens grundige høringsuttalelse, hvor det settes søkelys på flere viktige tema. I forhold til innspillene knyttet til villrein, vil Statkraft

påpeke at det ikke vil etableres nye, faste tekniske installasjoner inne i villreinområdet i forbindelse med utbedringstiltakene på vejen. De fysiske tiltakene som planlegges i forbindelse med selve vegutbedringen vil ikke være av en slik karakter at de vil øke vegens betydning som vandringsbarriere for villrein. Slik situasjonen er i dag, er det omfattende parkering og campingaktivitet på små avkjøringslommer og møteplasser langs store deler av vejen i sommer- og høstsesongen. Dette gjelder særlig den delen av vejen som ligger inne i Hardangervidda villreinområde. I henhold til eksisterende kunnskap om villrein og effekter av forstyrrelser, vil camping og menneskelig aktivitet langs vejen utgjøre en større barriere for eventuell kryssing av villrein, enn vejen i seg selv med tilhørende biltrafikk. I forbindelse med vegutbedringen kan sidearealet langs vejen gjøres mindre tilgjengelig for avkjøring og parkering. Kombinert med et tilrettelagt parkeringsareal i nærheten av Kalhovd turisthytte, som konsentrerer parkering av biler og ferdsel i nærområdene av vejen til arealene rundt Kalhovd turisthytte, mener vi at tiltaket i sum vil være positivt for villreinens arealbruk i området. Statkraft vil understreke at vurderingene knyttet til villrein i søknaden er basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag, og at både data fra GPSmerkeprosjektet, kvalitetsnorm for villrein med tilhørende rapporter mv. er lagt til grunn. Utrederen (Norconsult AS) har god kompetanse på utredning av konsekvenser for villrein i forbindelse med en rekke typer tiltak. Vi vil videre påpeke at det i utgangspunktet ikke planlegges gjennomført tiltak som ikke kan begrunnes med behovene i forbindelse med damrehabiliteringsprosjektet. Et unntak er tilrettelegging for parkeringsareal på massedeponi ved Kalhovd turisthytte, som vi mener er en åpenbar forbedring knyttet til dagens situasjon i området. Når det gjelder øvrige områder for massedeponi inne i villreinområdet, vil disse tilbakeføres gjennom naturlig revegetering, og vil etter Statkraft sin vurdering medføre en vesentlig forbedring av dagens situasjon da deponiområdene er lagt i gamle masseuttak.

Når det gjelder innspill knyttet til tiltakets berøring med vannforekomster, vil vi understreke at dette i all hovedsak vil gjelde arbeider ved brustedene. Arbeidet ved brustedene har vært til gjenstand for en egen søknad, med tilhørende høringsrunde, og disse forholdene omtales derfor ikke ytterligere her. Statkraft vil for ordens skyld påpeke at forebyggende tiltak knyttet til fysiske inngrep i vannforekomster og risiko for utslipp (drivstoff og partikler) til vann vil være tema i ytre miljøplan (YM- plan) for anleggsarbeidene. I forhold til innspillet som går på berøring med bekker i deponiområdene, vil vi påpeke at alle deponiområdene har vært befart i felt, og at det i forbindelse med befaringene ble vurdert at det i de fleste aktuelle områdene ikke var konflikt med bekker med regelmessig vannføring. Som det er påpekt i søknaden, er det naturlige vannsig/søkk i enkelte av deponiområdene som vil ha betydning i å ta unna vann i forbindelse med flom og snøsmelting. Det vil gjøres grundige vurderinger av disse forholdene i de enkelte deponiområdene, og tiltak i form av rør/kulverter vil sikre at naturlig vannstrøm gjennom/forbi deponiområdene opprettholdes. Der det vurderes som mulig å opprettholde åpne vannløp gjennom/forbi deponiområdene, vil dette tilstrebes.

Fylkeskommunen mener det bør utarbeides klimabudsjett for tiltaket, og at tiltak for reduksjon av utslipp bør identifiseres og gjennomføres. Det er ikke utarbeidet et eget klimabudsjett for oppgraderingen av Kalhovdvegen, men en av grunnene til at det er søkt om flere deponiområder er for å få redusert omfanget av massetransport som vil være et positivt bidrag i klimasammenheng. Statkraft vil stille seg positiv til å utarbeide et klimabudsjett for anleggsfasen av prosjektet dersom NVE stiller krav om dette. Statkraft foreslår i så tilfelle at dette gjøres som en del av arbeidet med ytre miljøplan.

Statkraft ønsker å imøtekomme fylkeskommunens innspill knyttet til Mårdalen deponiområde, og vil ta dette deponiområdet ut av de videre planene for prosjektet.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

(...)

I forhold til statsforvalterens uttalelser knyttet til villrein, viser vi til tilsvaret på fylkeskommunens høringsuttalelse, som omhandler de samme problemstillingene. Med hensyn på innspillet knyttet tilrettelegging for parkering på deponiområdet ved Kalhovd, vil Statkraft understreke at dette er vurdert som et enkelt og fornuftig tiltak ut fra dagens situasjon i området, med omfattende parkering langs hele vegstrekningen i villreinområdet i sommer- og høstsesongen. Tilgjengelig parkeringsareal på deponiområdet kan tilpasses behovet. Statkrafts primære behov er å deponere masser, og det er ikke et mål i seg selv for Statkraft å øke parkeringskapasiteten i området.

Statkraft vil gå bort fra det skisserte deponiområdet Mårdalen i den videre planleggingen. Det vil derfor ikke bli beslaglagt dyrka mark, eller foretas inngrep i kulturlandskapet i nærheten av Mårdalen. Vi støtter ellers statsforvalterens vurdering av at flere små deponiområder vil være fordelaktig når det gjelder å redusere negative virkninger for landskapsrommet i Breidsetdalen.

Statkraft foreslår å flytte omsøkt riggområde ved Strengen nærmere eksisterende bebyggelse på Strengen. Foreslått plassering er vist på vedlagt kartutsnitt og samsvarer med områder som ble brukt til tilsvarende formål når damanleggene ble bygget. Det er ikke hensiktsmessig å flytte riggområdet til deponiområdet ved Grotte da dette området mangler nødvendig infrastruktur som strøm og mobildekning.

Vi understreker ellers at plan for ytre miljø vil gi føringer for anleggsutførelse for å unngå unødig arealbruk og skader i lokaliteter med registrerte naturverdier.

Når det gjelder innspill knyttet til tiltakets berøring med vannforekomster, vil vi understreke at dette i all hovedsak vil gjelde arbeider ved brustedene. Arbeidet ved brustedene har vært til gjenstand for en egen søknad, med tilhørende høringsrunde, og disse forholdene omtales derfor ikke ytterligere her. Statkraft vil for ordens skyld påpeke at forebyggende tiltak knyttet til fysiske inngrep i vannforekomster og risiko for utslipp (drivstoff og partikler) til vann vil være tema i ytre miljøplan (YM- plan) for anleggsarbeidene. I forhold til enkelte av deponiområdenes berøring med bekker, vil

Statkraft se på hvilke skadereduserende tiltak som kan gjennomføres for å redusere negative virkninger på disse.

Tinn kommune

(...)

Statkraft setter pris på at kommunen vil være behjelpelig med å skaffe til veie oversikt over kulturminner som ikke er registrert i offentlige databaser. Denne informasjonen vil legges til grunn i utarbeidelse av ytre miljøplan (YM- plan), og vil danne grunnlaget for avgrensning av hensynsområder i anleggsperioden.

Permanente tiltak for å gjøre deponiområdene utilgjengelig for avkjøring/parkering kan gjennomføres i avsluttende fase av anleggsperioden, etter at arbeidet med revegetering/tilbakeføring av deponiområdene er ferdigstilt. Som nevnt i tidligere tilsvar, vil Mårdalen deponiområde tas ut av videre planlegging.

Statkraft har i forbindelse med arbeidet med detaljplanen vært i kontakt med kulturminneavdelingen hos fylkeskommunen, for å få en vurdering av eksisterende data om kulturminner i influensområdet, og en vurdering av potensialet for hittil ukjente forekomster. Tilbakemeldingen fra fylkeskommunen var at Statkrafts datagrunnlag som ble lagt til grunn for utarbeidelse av detaljplanen samsvarer med den informasjonen de har, og datagrunnlaget ble vurdert som tilstrekkelig for å utarbeide planen. Samtidig ble det fra fylkeskommunens side minnet om at den alminnelige undersøkelses og varslingsplikten jf. kulturminneloven § 8 vil gjelde. Statkraft vil i forkant av anleggsarbeidet gjennomføre egne befaringer med kulturminnefaglig kvalifisert personell i områder der det anses som sannsynlig at tiltakene vil kunne komme i berøring med automatisk fredete kulturminner. Det vil i den sammenheng særlig være fokus på vegstrekningen som skal legges om i øverste del av Øvsetlie, samt vegstrekningen gjennom Rikulvsbulie. Rikulvsbulie er et område som både kommunen og fylkeskommunen er særlig opptatt av med hensyn på mulig forekomst av automatisk fredete kulturminner. Statkraft vil understreke at vegutbedringstiltakene i Rikulvsbulie vil berøre svært lite av vegens sideareal, og risikoen for å komme i berøring med hittil ukjente kulturminneforekomster vurderes som liten.

Kommunen innstiller på at vegen skal utbedres slik at den er i henhold til vegnormal for landbruksveg fra 2016. Statkraft understreker at hele vegstrekningen fra Steinsbøle til Øvsetlie vil utbedres i henhold til kravene knyttet til vegbredde, avstand mellom møteplasser mv. På strekningen Steinsbøle – Øvsetlie planlegges det med en vegbredde på 4 meter, mens det på resten av vegstrekningen vil bli 3,5 meters vegbredde. Det planlegges med en avstand på maksimalt 500 meter mellom hver møteplass. Statkraft ønsker noe fleksibilitet i forhold til hva som i utgangspunktet legges inn i planen med hensyn på møteplasser, slik at det kan være mulig å etablere flere møteplasser hvis det avdekkes behov for dette i anleggsfasen. Etter Statkrafts vurdering vil dette bidra til en kraftig forbedring av det som i dag er den mest problematiske og uoversiktlige delen av Kalhovdvegen.

Villreinnemnda for Hardangervidda

(...)

Statkraft stiller seg bak villreinnemndas vurdering av virkninger for villrein av de planlagte tiltakene.

Anne Mårdalen Solheim og Kjell Solheim

(...)

Statkraft har forståelse for at Solheim oppfatter deponiområdet Lågarrjo som skjemmende for sin fritidsbolig, men vil samtidig påpeke at området vil istandsettes gjennom naturlig revegetering etter endt anleggsperiode. Dette innebærer at området gradvis vil bli mindre visuelt dominerende, til det til slutt er reetablert skog på arealet. Prosessen med naturlig revegetering vil naturligvis være langsom, men det er viktig å få formidlet til høringsparten at det foreligger slike planer for istandsetting av området. Statkraft vil se til at så mye som mulig av naturlig vegetasjonsskjerming mellom deponiområdet og fritidsboligen spares i forbindelse med anleggsarbeidet.»

NVEs vurdering

NVE mener detaljplanen for miljø og landskap i utgangspunktet er en god plan. Detaljplanen er gjennomarbeidet med gode beskrivelser, skisser og kart som viser planlagte arbeider. Konsesjonær har erfaring med prosjekter med tilsvarende utfordringer og i tilsvarende terreng. Etter NVEs vurdering har konsesjonær valgt tiltak de har god erfaring med fra tidligere. NVE vil i denne sammenheng løfte frem arbeidene med rehabilitering av Songa og Trollaldalen dammer, samt flytting av tippen i Arabygdi. Begge prosjektene er plassert i Vinje kommune og ble nylig avsluttet med godt resultatet for naturmiljøet. NVE legger til grunn at konsesjonær tilstreber samme nivå på utførelse ved utbedring av Kalhovdvegen som ved nevnte prosjekter.

NVE befarte Kalhovdvegen 30. august 2022 sammen med konsesjonær, entreprenør, konsulent, Tinn kommune, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark samt berørte grunneiere og rettighetshavere. Prosjektet var godt detaljert allerede under befaringen. Det er videreutviklet i detaljplanen og i etterkant av høringen. I prosjekter som dette må detaljplanen nødvendigvis være noe overordnet ettersom den aktuelle veistrekningen er 32 km lang. Planen inneholder bl.a. prinsipper for hvordan Kalhovdvegen skal utbedres. Videre er det lagt ved kart som viser omfanget av ny arealbruk med bl.a. skjæringer, fyllinger og møteplasser. NVE mener det er akseptabelt at planene er noe overordnet i dette prosjektet. Det skyldes at det er krevende å detaljprosjekttere alle tiltak som er omfattet av detaljplanen. Ofte kan det være mer hensiktsmessig å sette målsetninger for arbeidet og bruke skisser til å vise planlagte tiltak. I denne type prosjekter vil det være mange og viktige strukturelle detaljer som vil måtte tilpasses under det praktiske arbeidet. Det gjør at man også må involvere riktig kompetanse i anleggsfasen. De omsøkte tiltakene vil være synlige i et stort landskapsrom. Ut fra dette mener vi det er viktig at det benyttes landskapsfaglig kompetanse i anleggsfasen når det er nødvendig. NVE setter derfor vilkår.

Vurderinger av høringsinnspill

Høringsuttalelsene har vært forelagt konsesjonær for kommentar. Konsesjonær har imøtekommet flere av uttalelsene og de blir derfor ikke kommentert i detalj i dette vedtaket.

Ifølge detaljplanen skal Kalhovdvegen utbedres og utvides til totalt 4 meters veibredde på strekningen Steinsbøle til Øvsetlie. Øvrige deler av strekningen får en veibredde på 3,5 meter. Tinn kommune anbefaler at konsesjonær benytter *vegnormalen for landbruksveg fra 2016* ved utbedring av Kalhovdvegen. Statkraft kommenterer at hele veistrekningen fra Steinsbøle til Øvsetlie vil utbedres i henhold til kravene knyttet til vegbredde, avstand mellom møteplasser mv. På resterende strekning ønsker konsesjonær noe fleksibilitet i detaljplanen med hensyn til hvor det skal etableres møteplasser. NVE har ingen motforestillinger til behovet for skissert fleksibilitet. Etter vår oppfatning er det lokal oppslutning om planlagt utbedring av strekningen mellom Steinsbøle og Øvsetlie. På strekningen videre mot Grottedammen forventer NVE at Kalhovdvegen ikke utbedres mer enn nødvendig for planlagte arbeider på damanleggene. Vi forventer videre at konsesjonær vurderer muligheten for å tilbakeføre deler av den utvidede veien når arbeidene på damanleggene er ferdige. Hensynet til landskapet, friluftslivet og villrein skal veie tungt. Dette innebærer bl.a. at utbedret veistrekning fortsatt skal følge terrenget. Videre skal konsesjonær strekke seg langt for å skåne/ivareta vegetasjonen langsmed veien. NVE oppfatter det slik at grunneierne langs sistnevnte veistrekning ønsker å ivareta dagens vei så langt det lar seg gjøre.

Både konsesjonær og flere av høringsinstansene har påpekt utfordringer knyttet til «villcamping» langs Kalhovdvegen på strekningen mellom Kalhovd og Grotte. Planlagt utbedring av veistrekningen sees som en mulighet til å redusere omfanget. I saksutredningen til Tinn kommune vises det til at utforming av vei med skulder og møteplasser kan utformes slik at det blir vanskelig å parkere i terrenget langs veien. Et annet tiltak kan ifølge kommunen være å sette opp vegbom ved Kalhovd og tilrettelegge for parkering der. I NVEs vurdering legger vi stor vekt på at dagens veistrekning mellom Øvsetlie til Grotte følger terrenget på en svært god måte. Vegetasjonen langs veien er i stor grad intakt og veien er lite synlig fra omkringliggende områder. Dette er med på å forsterke naturopplevelsene for folk som ferdes langs veien. NVE mener derfor planlagt utbedring av vei og møteplasser ikke må utformes med henblikk på å redusere adkomsten til terrenget. Det skal i stedet legges stor vekt på å tilpasse tiltakene til landskapet. Videre må møteplasser i størst mulig grad plasseres og utformes slik at de tilpasses terrenget. Tiltak for å redusere kjøreadkomst fra vei til omkringliggende terreng kan gjøres ved å plassere natursteiner i terrenget på utsatte områder. Videre kan NVE/OED, med hjemmel i post 6 i eksisterende konsesjon, behandle en eventuell søknad om etablering av vegbom på Kalhovdvegen dersom det ansees som et nødvendig tiltak av hensyn til allmenne interesser.

I detaljplanen og tilhørende arealbrukskart har konsesjonær bl.a. beskrevet og markert behov for riggplasser og deponier. Arealbrukskartene viser også hensynssoner og kulturminner som ikke skal berøres av anleggsarbeidene. Konsesjonær har foreslått å etablere ni deponier for overskuddsmasser i umiddelbar nærhet av tiltaksområdet.

Deponiene skal samlet romme 44 000 m³ toppmasser, 1 500 m³ sprengstein og 53 000 m³ øvrige masser. En del av toppmassene skal kun mellomlagres for å senere bli brukt til revegetering og istandsetting. Flere høringsinstanser har påpekt at planlagt deponi i Mårdalen er uheldig. Konsesjonær har valgt å ta dette deponiet ut av de videre planene for prosjektet.

Statsforvalteren anbefaler å flytte deponiområdet Flaten slik at det ikke berører den svært viktige naturtypen gammel barskog (verdi A) ved Øvsetjuvet. I dette deponiet er det planlagt å deponere 700 m³ masse fordelt på 5,5 dekar. NVE støtter Statsforvalterens bekymring knyttet til deponiets mulige påvirkning på naturtypen. Vi mener deponiet kan forårsake skader på naturtypen og tar derfor deponiet ut av denne godkjenning. NVE ber om ytterligere vurderinger knyttet til det aktuelle deponiet dersom det er aktuelt å benytte dette.

Statsforvalteren og fylkeskommunen konstaterer at enkelte av deponiene kommer i konflikt med vannforekomster. Konsesjonær kommenterer at dette i hovedsak gjelder arbeider ved brostedene. Videre skriver konsesjonær at de vil se på skadereduserende tiltak der deponiene kan komme i kontakt med bekker.

NVE vil i denne sammenheng vise til vårt faktaark 6/2015 om massedeponier og tipper der vi skriver:

«Det er lite ønskelig å legge bekker i kulvert eller rør gjennom tippene. Dette både ut fra hensynet til åpne vannveier og driftserfaringer som viser at tilstopping er et problem ved denne løsningen. I de tilfelle det er nødvendig å legge kulvert/rør må det utstyres med inntaksrist for å redusere faren for tilstopping.»

NVE legger til grunn at bekkene ikke blir nevneverdig negativt berørt av deponi.

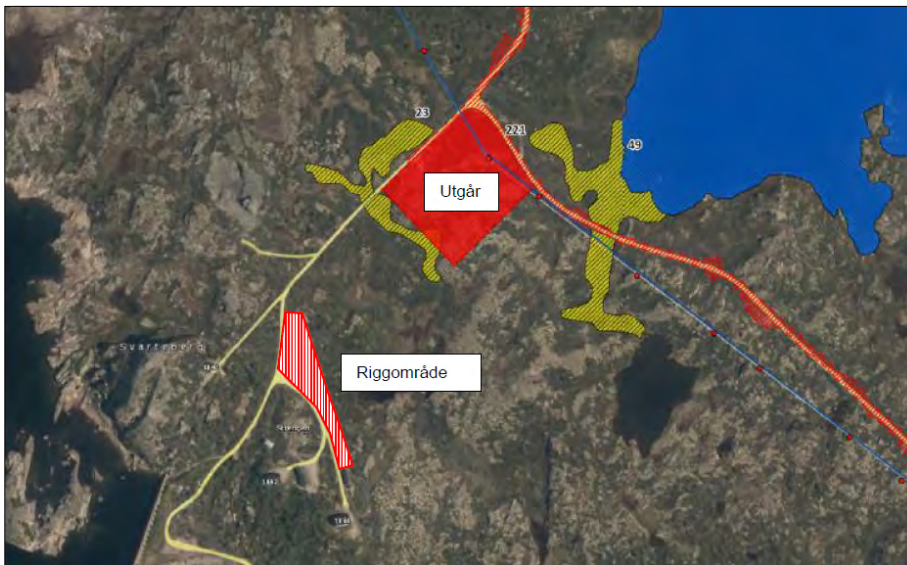
Statkraft skriver i deres kommentarer til høringsuttalelsene at alle tiltakene som er omfattet av forelagt detaljplan kan, med ett unntak, begrunnes med behovene i forbindelse med damrehabiliteringsprosjektet. Unntaket er tilrettelegging for parkering på deponiet ved Kalhovd turisthytte. Økt parkeringskapasitet ved Kalhovd er ment som et tiltak for å begrense biltrafikken videre inn på vidda. Deponiet skal etter planen berøre et areal på 16,2 dekar og det skal deponeres 2 000 m³ masse i området. Arealbeslaget er dermed stort sammenlignet med behovet for å deponere overskuddsmasser. NVE oppfatter det slik at det ikke foreligger en vurdering av behovet for antall parkeringsplasser ved Kalhovd på nåværende tidspunkt. Samtidig kan foreslått deponi bli ruvende i terrenget og særlig godt synlig fra turisthytta. NVE mener derfor det er hensiktsmessig å ta deponiet ved Kalhovd ut av denne godkjenningen. Vi mener konsesjonær må vurdere parkeringsbehovet ved Kalhovd turisthytte i samråd med relevante interesser og lokale myndigheter. Videre ber vi om en kost-nytte-vurdering for allmenne interesser ved å etablere parkeringen. Vi ber også om illustrasjoner som viser hvordan deponiet/parkeringsarealet vil fremstå fra relevante utsiktspunkt. NVE setter derfor vilkår.

Anne Mårdalen Solheim og Kjell Solheim (heretter Solheim) skriver i deres uttalelse at deponiet ved Lågarrjo bør flyttes. De mener planlagt plassering blir svært skjemmende og

legge beslag på et helt uberørt naturområde som ligger nært og synlig fra deres hytte. Sekundært krever Solheim at konsesjonær sparer mest mulig av naturlig vegetasjonsskjerming mellom deponiet og fritidseiendommen. Konsesjonær skriver at de har forståelse for Solheim sitt synspunkt. Det understrekes at deponiet får naturlig revegetering. Videre at det settes av mest mulig naturlig vegetasjonsskjerming mellom deponi og eiendom. NVE legger til grunn at Statkraft ikke rydder mer vegetasjon enn nødvendig ved oppstart av arbeidene. Vi har ingen ytterligere kommentarer.

Statsforvalteren ber i deres uttalelse om at planlagt riggområde ved Strengen flyttes til Grotte massedeponi. Statkraft skriver i deres kommentarer at Grotte mangler nødvendig infrastruktur som strøm og mobildekning. I stedet foreslår Statkraft å flytte riggområdet nærmere eksisterende bebyggelse ved Strengen. Endringen innebærer, ifølge konsesjonær, at riggområdet vil ta i bruk areal som ble brukt til tilsvarende formål når damanleggene ble bygd. NVE støtter konsesjonærens forslag om å flytte riggområdet.

RIGGOMRÅDET VED STRENGEN FLYTTES. Kartet viser riggområdet fra detaljplanen som utgår og nytt foreslått riggområde som plasseres nært tilknyttet vei og bebyggelse ved Strengen.

Tinn kommune uttaler seg om flere kartlagte kulturminner langs Kalhovdvegen. Det vises også til kart der konsesjonær må være særlig varsom. Kommunen oppgir at de kan bistå med formidling av lokalkunnskap ved behov. Kommunen mener deponiområdene fra Steinsbøle til Kalhovd må kartlegges med tanke på kulturminner. Konsesjonær oppgir at de vil legge informasjonen fra Tinn kommune om kulturminner til grunn ved utarbeidelse av ytre miljøplan. Statkraft viser i deres kommentarer til kontakt med Vestfold og Telemark fylkeskommune angående kulturminner. Fylkeskommunen minnet konsesjonær på den alminnelige undersøkelses og varslingsplikten jf. kulturminneloven § 8. Statkraft skriver at de vil gjennomføre egne befaringer med kulturminnefaglig kvalifisert personell i områder der det anses som sannsynlig at tiltakene kan berøre automatisk fredete kulturminner. Statkraft vil ha et særlig fokus på veistrekningen som skal legges om i øverste del av Øvsetlie og vegstrekningen gjennom Rikulvsbulie. Etter NVEs oppfatning vil hensynet til

kjente og potensielt nye kulturminner kunne ivaretas med foreliggende plan samt planlagte undersøkelser.

Prosjektets påvirkning på villreinen er vurdert på ulike måter av høringspartene. Tinn kommune mener detaljplanen tar tilstrekkelig hensyn til villreinen med de forutsetningene som ligger til grunn for anleggsarbeidet. Statsforvalteren anbefaler at man aktivt demper tilrettelegging for økt biltrafikk og ferdsel til fots i detaljplanen. Det bes om at man avstår fra etablering av økt parkeringskapasitet langs Kalhovdvegen. Statsforvalteren ber om at veiltak som barriere for villrein reduserer så mye som mulig. Fylkeskommunen anbefaler at NVE tar opp til vurdering om det bør stilles krav til nye utredninger/vurderinger av tiltakets konsekvenser for villreinen og nødvendige avbøtende tiltak. Villreinnemnda mener detaljplanen ser ut til å ivareta hensyn til villreinens arealbruk og fremkommelighet for villreintrekk på en god måte. Villreinnemnda mener det må kunne påregnes noen forstyrrelser på villreinen som følge av anleggsarbeidet helt i utkanten av villreinområdet seinhøst og tidlig vinter, men dette vil være akseptabelt i det store bildet.

NVE har forståelse for Statsforvalterens og fylkeskommunens bekymring knyttet til tilrettelegging for menneskelig ferdsel og dermed forstyrrelser for villrein. En utbedret veiadkomst til Grotte kan i seg selv føre til mer motorisert ferdsel. Omfanget kan som nevnt begrenses med ulike tiltak. NVE kan derfor ikke på nåværende tidspunkt se at detaljplanen tilrettelegger aktivt for mer ferdsel. Statkraft kommenterer at vegutbedringen ikke vil være av en slik karakter at den vil øke vegens betydning som vandringsbarriere for villrein. NVE ser ikke behov for å pålegge ytterligere utredninger/vurderinger av tiltakets konsekvenser for villrein. I den sammenheng legger vi bl.a. vekt på villreinnemndas vurdering av planene. Samtidig vil vi vise til NVEs vedtak av 26.1.2023 der vi godkjente plan for oppgradering av stengsel i Kalhovd murdam. I vedtaket ble det bl.a. satt følgende vilkår: «*Konsesjonær skal ta nødvendig kontakt med Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet for å avklare tidspunkt og ev. behov for tiltak av hensyn til villrein.*» NVE mener det er aktuelt å sette et tilsvarende vilkår ved godkjenning av forelagt detaljplan.

Fylkeskommunen ber om at konsesjonær utarbeider et klimabudsjett for tiltaket. Det bes om at tiltak for reduksjon av utslipp bør identifiseres og gjennomføres. Statkraft er positiv til å utarbeide et klimabudsjett for anleggsfasen dersom NVE stiller krav om dette. Statkraft foreslår ev. at klimabudsjettet inngår i arbeidet med ytre miljøplan. Vilkår om utarbeidelse av klimabudsjett inngår normalt ikke NVEs vedtak. NVE vil ikke sette vilkår om et klimabudsjett i denne saken.

Statsforvalteren anbefaler i deres uttalelse å styrke planens beskrivelse av forebyggende tiltak mot trafikkulykker som kan involvere myke trafikanter i anleggsfasen. Sikkerhet for tredje person ved anlegg er konsesjonærens ansvar. NVE forutsetter at konsesjonær har utført risiko og sårbarhetsanalyser og at nødvendige tiltak iverksettes før arbeidet starter.

Begrunnelse for særskilte godkjenningsvilkår

NVE vil referere følgende fra side 40 i forelagt detaljplan:

«Vellykket istandsetting ved bruk av naturlig revegetering gjennom stedlige toppmasser forutsetter god planlegging og involvering av alle faser av selve anleggsprosjektet. En egen detaljplan for revegetering og istandsetting vil utarbeides i forbindelse med ytre miljø-plan.»

NVE vil støtte opp om dette sitatet og understreke viktigheten av god planlegging og involvering ved oppstart av arbeidene. Ved å begrense arealbruken begrenses også terrengskadene, og istandsettingsarbeidet blir mindre omfattende. I den forbindelse viser vi til vår veileder 2/2021 «*Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg*». I dette prosjektet er det særlig viktig å avgrense inngrepsområdene. Mye av arealene langs Kalhovdvegen er lett tilgjengelig med anleggsmaskiner. Det kan potensielt føre til unødige terrengskader dersom prosjektet ikke har tydelig avgrenset arealbruk. Bruk av fysisk markering i terrenget er tiltak som normalt fungerer godt. I dette prosjektet kan det være uforholdsmessig siden arbeidet foregår langs en lang veistrekning. Ved nærkontakt med særlig viktige områder (hensynssoner, kulturminner osv.), skal inngrepsgrenser markeres i fysisk.

NVE mener masseberegningen i detaljplanen viser at konsesjonær bør ha tilstrekkelig med toppmasser til å oppnå et godt sluttresultat. Arbeidet over tregrensen vil imidlertid berøre sårbar vegetasjon. Her er jordsmonnet tynt og vekstsesonen kort. Samtidig er det store brukerinteressene knyttet til Kalhovdvegen. NVE forventer konsesjonær etablerer gode rutiner for sortering av vekstmasser og at massene håndteres skånsomt. Natursteiner som kan brukes til istandsetting skal flyttes og mellomlagres på en tilsvarende skånsom måte.

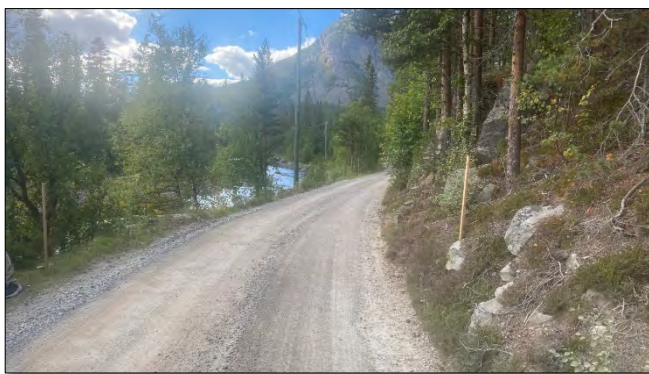
Det oppgis i detaljplanen at vinterdrift i anleggsområdet som omfattes av Hardangervidda villreinområde skal begrenses. NVE forventer at arbeidet langs veien med sortering av vekstmasser utføres når det er barmark. Hensikten er at entreprenør skal ha gode forhold for å håndtere og sortere vekstmasser som skal brukes til istandsetting. NVE setter derfor vilkår.

KALHOVDVEGEN. Bildet til venstre viser bl.a. hvor godt eksisterende vei følger terrenget. Bildet til høyre viser et tynt og sårbart jordsmonn. Man kan forvente at jordsmonnet er tynt langs store deler av Kalhovdvegen på strekningen som ligger over tregrensen. Bildene er tatt under nevnte befarings i august 2022.

Deler av Kalhovdvegen ligger tett på fjell og bratte skråninger. Ved utvidelse av veien som innebærer sprenging av fjell, ber vi konsesjonær søke etter naturlige slepper i fjellet. Det kan også vurderes å legge skjæringene med helning inn mot terrenget. Hensikten er å skape naturlige overganger mellom veien og tilgrensende terreng. I bratt terreng tett på veien bør det vurderes bruk av natursteinsmur eller tilsvarende får å sikre stabile og vegeterte skråninger på oversiden. NVE setter ikke konkrete vilkår, men vil følge opp disse utfordringene ved kommende inspeksjoner.

OVERGANG TIL NATURLIG TERRENG. Bildene over viser deler av Kalhovdvegen som skal utvides. NVE understeker viktigheten av å etablere naturlige overganger til tilgrensende terreng.

Under anleggsarbeidet skal veien stenges mellom kl. 07:00-19:00. Det åpnes for allmenn ferdsel midt på dagen. NVE registrerer at konsesjonær vil informere potensielle brukere om stengeregimet i aktuelle kanaler. Tidlig informasjon til allmennheten er viktig. NVE forventer at konsesjonær starter informasjonsarbeidet så snart som mulig.

NVE ser det som hensiktsmessig å be om en sluttrapport som oppsummerer arbeidet som er utført. Vi ber også om bilder som viser berørt areal og dokumentasjon på at anlegget er bygd i samsvar med godkjente planer. NVE setter derfor vilkår.

Avslutningsvis vil NVE understreke viktigheten av tydelige krav og god informasjon til entreprenøren for å forhindre utilsiktet transport og anleggsarbeid utenfor arealavgrensningen til anleggsarbeidet.

Vurdering av flom og skredfare

Forholdet til naturfare er i liten grad vurdert i forelagt detaljplan. Det er lagt ved et kartutsnitt som viser områder med fare for steinsprang og snøskred. Videre vises det til to strekningsavsnitt langs nedre del av Kalhovdvegen som ligger innenfor kartlagte utløpsområder for snøskred. NVEs kartapplikasjon for naturfare viser fare for flom, snøskred, steinsprang og jord- og flomskred på lengre strekninger av Kalhovdvegen. NVE minner om konsesjonærens sitt selvstendige ansvar for å påse at det blir utført nødvendige faglige kartlegginger og vurderinger knyttet til naturfare, og at det iverksettes nødvendige tiltak.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante bestemmelser.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i innsendt plan, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også søkt i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 19.5.2023. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak. NVE mener derfor det er tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tiltaket og de virkninger det har på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kravet til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

Planlagte arbeidet vil foregå innenfor Hardangervidda villreinområde. Norge har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på villrein. Arten er kategorisert som nær truet i nasjonal rødliste av 2021. Hensynet til villrein er drøftet lenger opp i dette vedtaket. Tiltakets mulige påvirkning på villrein vurderes på litt ulik måte av høringsinstansene. Flere har påpekt at utbedret veistandard kan øke trafikken og ferdsele i området, og dermed forstyrre villrein. I detaljplanen og i dette vedtaket er det lagt til grunn tiltak som skal begrense parkeringsmulighetene langs Kalhovdvegen. Videre har vi påpekt at det finnes effektive tiltak som kan omsøkes dersom motorferdselen anses som problematisk for de allmenne interessene. Ev. tilrettelegging av større parkeringsareal ved Kalhovd turisthytte må behandles etter innsendelse av ytterligere informasjon. Villreinnemnda mener detaljplanen ivaretar hensynet til villreinens arealbruk og fremkommelighet for villreintrekk på en god måte. Med vilkår om nødvendig dialog mellom Statkraft og Villreinnemnda kan hensynet til villreinen ivaretas på en tilstrekkelig god måte.

Ifølge detaljplanen er det registrert fem naturtypelokaliteter langs Kalhovdvegen. I tillegg er det en sjettede lokalitet som ikke er vurdert med hensyn på lokalitetskvalitet. Statsforvalteren påpeker at enkelte av de kartlagte naturtypene ligger svært nær Kalhovdvegen eller nær planlagte massedeponier inntil veien. I dette vedtaket har NVE tatt ut deponiene ved Flaten og Kalhovd. Vi har påpekt at det trengs mer informasjon knyttet til disse deponiene før de kan behandles. NVE legger i likhet med konsesjonær og enkelte høringsuttalelser til grunn at anleggsarbeidene er tydelig avgrenset der de kommer tett på verdifulle naturområder.

Med planene som foreligger samt vilkår og føringene i dette vedtaket mener NVE at prosjektet ikke vil være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett på virkningen fra tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Forelagt utbedring av Kalhovdvegen er helt nødvendig for å kunne gjennomføre nødvendig oppgradering av damanleggene. NVE mener forelagt detaljplan er godt gjennomarbeidet. En rekke innspill fra høringspartene er imøtekommet av konsesjonær i deres kommentarer. I tillegg det satt vilkår og føringene i dette vedtaket for å ivareta naturmiljøet som berøres på best mulig måte. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert i henhold til

naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke så stor at den blir avgjørende for vurderingen.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed ikke anvendelse.

Etter § 11 og § 12 skal tiltakshaveren dekke kostnadene og benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Planen konkretiserer de tiltakene som skal gjøres for å hindre og begrense skader på naturmangfoldet gjennom god avgrensing av anleggsområdet, skånsom fjerning og mellomlagring av vekstmasser, etablering av naturlig overganger til tilgrensende terreng og ved god istandsetting av de berørte områdene. Kostnadene for dette dekkes av Øst-Telemarkens Brukseierforening.

Forhold som dere må avklare før arbeidet kan starte

Plan- og bygningsloven

Dere må avklare med kommunen om tiltaket må ha dispensasjon fra gjeldende arealplan. Dette fordi det må være i samsvar med kommuneplanen sin arealdel og gjeldende reguleringsplaner. Dette gjelder selv om tiltaket har fått konsesjon, og dermed er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd.

Dere må og sørge for at tiltaket blir gjennomført i samsvar med plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette gjelder særlig reglene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5), og krav til produkt til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggeteknisk forskrift. Disse gjelder så langt de passer for tiltaket.

Naturforekomster, landskapsområder og kulturminner

Vi minner om post 4 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift og post 8 om kulturminner som konsesjonæren må følge opp i forkant av og under anleggsperioden.

Privatrettslige rettigheter

Vi gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Det skal sendes inn dokumentasjon til Tinn kommune når anlegget er ferdig bygd

Når anlegget er ferdig bygd, skal dere sende kartdata i egnet format med alle fysiske anlegg til Tinn kommune, slik at kartdata kan gjøres tilgjengelige på en enkel måte, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

Øst-Telemarkens Brukseierforening

Kopimottakerliste:

Kjell Solheim

STATKRAFT ENERGI AS

STATKRAFT AS - Mats Nilsen

TINN KOMMUNE

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK

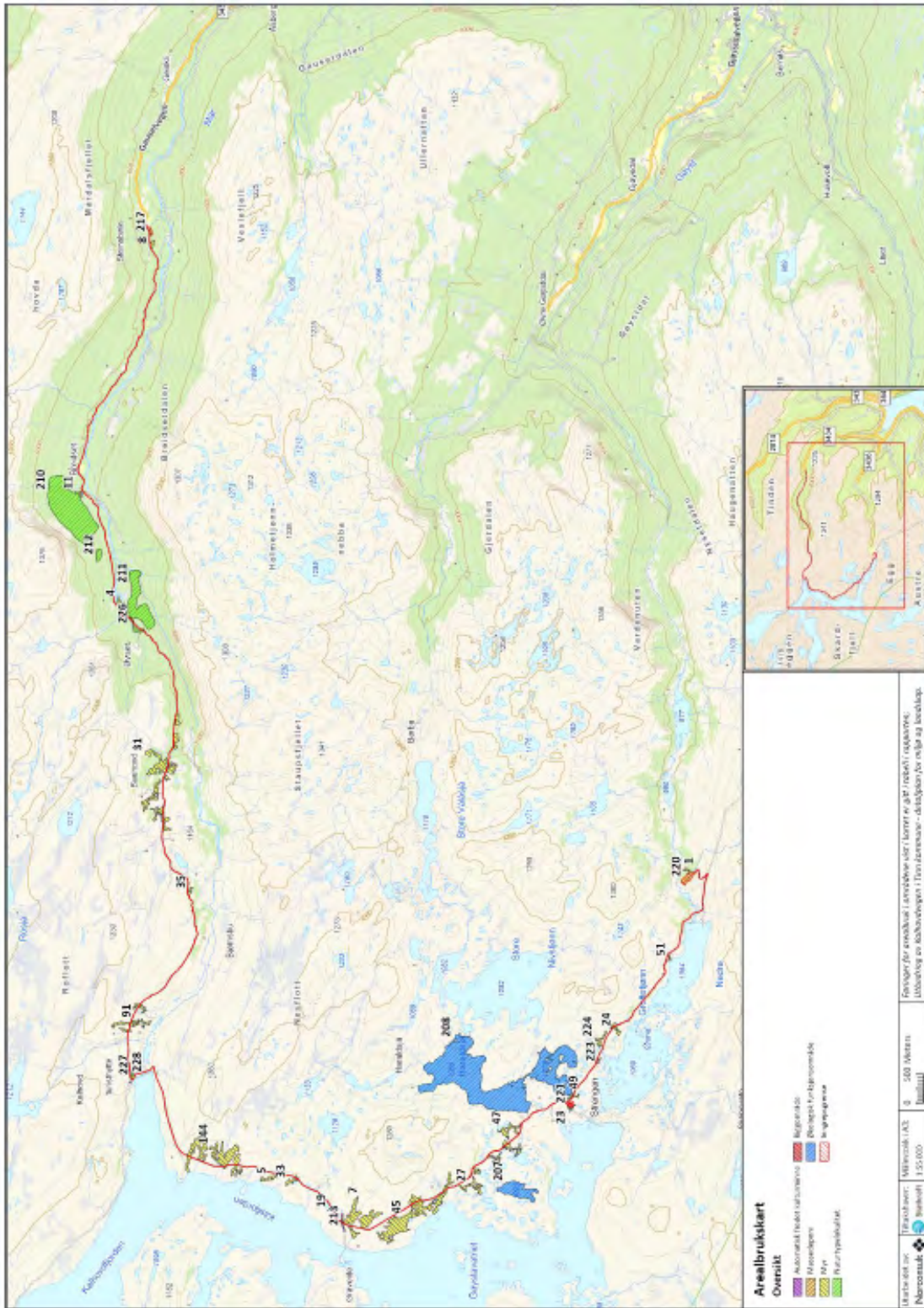
Vestfold og Telemark fylkeskommune

Vedlegg:

Oversiktskart som viser vegstrekingen som skal utbedres.

Vedlegg: Oversiktskartet viser Kalhovdvegen som skal utbedres mellom Steinbøle og Grottedammen. Kartet er hentet fra detaljplanen.

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.